Όσιος (1015 μ.Χ.) Κύριλλος ο Φιλεώτης. (–1110 μ.Χ.) 357

υπό Μαν. Ι. Γεδεών.

Μνημεῖον ἄξιον λόγου τῆς ἐν γένει μὲν ἀλλ᾿ ἰδίᾳ [illegible] Ἑλλ. Φ. Συλλόγου
τῆς Θρᾳκικῆς ἱστορίας τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος ἐστὶν ἡ [illegible] παράρτημα
βιογραφία Κυρίλλου τοῦ Φιλεώτου, γραφεῖσα ὑπὸ τ. ΚΔ. σελ. 98.
Νικολάου Κατασκεπηνοῦ. Μετέγραψα ταύτην
ἀπὸ τοῦ χαρτίνου χειρογράφου 191 Η τῆς μεγί-
στης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Λαύρας, γραφέντος ἐν τέλει τοῦ
παρελθόντος αἰῶνος, εἰς μέγα 4ον, εὐαναγνώστως,
καὶ κατέχοντος 138 φύλλα, ἤτοι οὖν 276 σελίδας.
Ἀρχὴ τῆς βιογραφίας «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ποιήσας τὸν οὐ-
ρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάν-
τα τὰ ἐν αὐτοῖς ἐκ τεσσάρων στοιχείων» κλπ.
Τέλος αὐτῆς «ἤμβλυνται ἡ χάρις τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἐστίν, ὃ οὐκ ἀσθενεῖ, οὐδὲ μακρύνεται ἀφ᾿ ἡμῶν,
ἀλλὰ πανταχοῦ πάρεστι, κατὰ δὲ τὴν ἀναλογί-
αν τῆς φυλακῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ ἐνερ-
γεῖ ἡμῖν. Ὧι πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ
προσκύνησις» κλπ. Καὶ τίς μὲν ὁ Κύριλλος Φι-
λεώτης ποιεῖται γνωστὸν ἡ βιογραφία· συγγρα-
φεὺς δ᾿ αὐτῆς ἐστι Νικόλαος ὁ Κατασκεπηνός,
ἀκμάσας κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ ΙΒ΄ αἰ-
ῶνος. Ὡς ἐκ τοῦ ἐπωνυμίου δηλοῦται, ὁ Νικό-

358

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

λαος ἦν μοναχός τῆς Κατασκέπης, γνώριμος ἡμῖν ὡς ποιητής δύο «παρακλητικῶν κανόνων» εἰς τήν Θεοτόκον.[1] ἡ δέ Κατασκέπη ἦν μοναστήριον, περί που τό τοῦ Πόντου στόμα κείμενον, ἴσως ἄνωθεν τοῦ σήμερον Γενί μαχαλέ, ἴσως πλησίον τοῦ Ρούμελι-καβάκ. τό μοναστήριον τῆς Κατασκέπης ἔσχεν ἱδρυτήν τόν αὐτοκράτορα Μανουήλ Κομνηνόν, τούς ἐπιφανεστέρους τῶν τότε μοναχῶν ἐκ [τοῦ κόλπου τῶν Θεραπείων κοιλάδα] αὐτῷ συνελάσαντα[2] καί περί οὗ ὁ πατριάρχης Κωνστάντιος γράφει [illegible] τήν πρό τοῦ κόλπου τῶν Θεραπείων κοιλάδα. «ὅπου πρό τῶν ἤδη νέων παραλίων οἰκοδομῶν ἔκειντο λείψανα ἀρχαίων κτιρίων, τάφων καί ἐκκλησίας,..... ἐρείπια τῆς μονῆς τῆς Κατασκέπης.[3] Ὁ Φιλεώτης ἐγεννήθη τῷ 1015, ἀπέθανε τῷ 1110. Ὁ βιογράφος τοῦ Κυρίλλου διέ-

1 Θεοτοκάριον· ἐκδ. Β΄, σελ. 132, 163.

2. Ἴδε «Βυζαντινόν Ἑορτολόγιον» εἰς τήν 8 Νοεμβρίου ἀρ. 20. Ἐφραίμιον ἐν Χρονικῷ στιχ. 4691–4701.

3. Κωνσταντινιάς, ἐκδ. β΄, σελ. 133. Χρήσιμα δέ καί τά ἐν τῇ σελ. 159 «ἀπό τό στόμιον τοῦ Πόντου μέχρι τοῦ Βαθυρύακος, αὐτό τό μεταξύ διάστημα καλεῖται κυρίως στόμα τοῦ Πόντου, τό δέ λοιπόν μέχρι τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Βυζαντίου εἶναι ὁ Βόσπορος

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

ὥστε τινάς εἰδήσεις ἱστορικάς, ὡς τήν περί τῆς ἑτεροδιδασκαλίας τοῦ Νακοῦ, ἐν φύλλῳ 65β, τήν περί συνηθείας εἰς τάς Βλαχέρνας κατά παρασκευήν προσκυνήσεως, ὡς ἐν φύλλῳ 24Α, τήν περί τῆς πρός τούς τάφους τῶν ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου εὐλαβείας τῶν ἀνατολικῶν χριστιανῶν, ἐν φύλλοις 34α καί 35β, τήν περί τοῦ ὡρολογίου τῶν ἐν Ὀλύμπῳ μονῶν, ἐν φύλλῳ 43β, καί τήν ὕπαρξιν ὑμνογράφου τινός Αὐξεντίου, ὡς ἐν φύλλῳ 93α, συλλογήν κανόνων καί στιχηρῶν ποιησαμένου. Δίκαιον δ' ἐστίν εἰπεῖν ὅτι καί Κύριλλος ὁ Φιλεώτης ἦν λόγιμος ἀνήρ, ὡς καί Μιχαήλ ὁ Μελεῖνος. Διότι πολλαί τέως ἄγνωστοι βιογραφίαι μοναχῶν, ὧν γεραίρομεν τήν μνήμην, θέλουσι δείξει σαφῶς ὅτι οἱ οὕτως ὑφ' ἡμῶν γεραιρόμενοι ἦσαν ἄνδρες γραμμάτων μέτοχοι. Λέξεις τινές εἰσι περίεργοι, καθ' ὅν τρόπον ἐξελέγοντο ταύτας οἱ τότε χρόνοι· λόγου χάριν: ἄτοπος (φυλ. 42α) ὁ μή ἔχων ὡρισμένην διαμονήν· κατωβαρής (φ. 55β) ὁ πάσχων ἐξ ὑδροκήλης· κουκουλλᾶτοι μοναχοί (φύλλα 42α) οἱ περιφερόμενοι ἀπό μονῆς εἰς μονήν, οἱ τῆς σήμερον ἀγιοπαντῖται· μαλλώτιον (φ. 30β) σαφῶς δισσάκιον· μελισσοφάτνια (φ. 32) αὐτεξήγητον· πασχικάς (φ. 137β) ὁ πάσχων ἡ φιλάσθε-

360

1034(;) μ.Χ. Κύριλλος ὁ Φιλεώτης 1015–1110 μ.Χ.

σθένος φιλεκκλήσιος (φ. 236) ὁ καθ' ἡμᾶς φλοκά-λουδος φοσσατικῶς (φ. 42α) ἐκ τῆς λέξεως φοσσά-τον = κατὰ στρατιάς, ἢ κατ' ἀγέλας. Ἐν φύλλῳ 87α δίδωσιν ἡμῖν συνταγὴν κατασκευῆς ἁ-γιοζωμίου. Περὶ Φιλέα καὶ Φιλεατίνης λίμνης, ἧς ἁλιεῖς, βεβαίως κάτοικοι τῶν περὶ αὐτὴν με-ρῶν, ἀναφέρονται τῷ 258. βλέπε Ζώσιμον, Κε-δρηνὸν καὶ Χωνιάτην, ἀναφέροντα Φιλέαν ἄ-χρι τοῦ 1204 καὶ ὅσα περὶ τῶν περὶ Φιλέαν καὶ Δέρκον μερῶν ἔγραψα, ἐν οἷς παρατίθεν-ται αἱ εἰς Βυζαντινοὺς χρονογράφους παραπομ-παί.

Εἶδός τι περιηγήσεως τῆς τοῦ Κυρίλλου βιογραφί-ας ἐποιήσατο ὁ Λοπάρεβ* ἡ παρ' ἐμοὶ περίληψις πε-ριέχει ὅσα δέον ἵνα γινώσκωσιν οἱ φιλίστορες.

« [1] Κατὰ γὰρ τὸ Θρακῷον μέρος ἐν τῷ χωρίῳ Φιλέα γέγονέ τις ἀνήρ, βίῳ καὶ λόγῳ κεκοσμημένος.... ἦν γὰρ θεοφώτιστος ὁ παῖς· προκόψας δὲ τῇ κατὰ θεὸν ἡλικίᾳ, ἐδέξατο καὶ σφραγῖδα ἀναγνώστου παρὰ τοῦ τῆς χώρας ἀρχιεπισκόπου...... [2] Εἰκο-στὸν δὲ ἔτος φθάσας ζεύγνυται γυναικί... [3] ὡραίᾳ

1. 1β. — 2. 3β. ἔστι δὲ τὸ ἔτος 1034. — 3. 4α —

---

* Ἡμερολόγιον Ἀνατολικὸν Κ. Βακαλοπούλου ἔτους 1896 σελ. 103-134

μὲν τῷ σώματι, ἁραιοτέρα δὲ τῷ πνεύματι καὶ
γάρ, ὡς αὐτὸς ἐμοὶ διηγεῖτο, βοηθὸς ἦν αὐτῷ καὶ
συνεργὸς πρὸς τὴν προκειμένην αὐτῷ ὁδόν.... συλλα-
βούσης δὲ τῆς γυναικὸς καὶ παῖδα τεξαμένης......
ὁ ὅσιος, πρῶτα μέν, κατὰ τοὺς θείους κανόνας,
τετράδα καὶ παρασκευὴν ἐξηροφάγει καὶ ἐ-
βραδύφαγει. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑδροπότει, εἶτα δευ-
τέραν, τρίτην καὶ πέμπτην ὡσαύτως ἐποίει· σαβ-
βάτῳ δὲ καὶ κυριακῇ ἤσθιε πάντα, ἃ ἀμέμπτως
ἔξεστι τῇ τῶν χριστιανῶν πολιτείᾳ, χρώμενος τῷ
οἴνῳ ὀλίγῳ, κατὰ τὸν ἀπόστολον..... ἐπεμελεῖτο
δὲ καὶ τῆς κατὰ θεὸν ἀγρυπνίας...... καὶ ἐκδί-
δωσιν ἑαυτὸν καὶ ναυτιλίαν κυβερνήτῃ τινὶ ἐπὶ
τρισὶν ἔτεσιν..... ἔπειτα ἀπήγγειλε τῇ συζύγῳ ὅτι
ἓν ἐκ τῶν δύο πρόκειταί μοι ἢ χωρισθῆναί σου
καὶ τῶν παίδων ἡμῶν καὶ ἐν μοναστηρίῳ ἀπελ-
θεῖν, ἢ μένοντα μεθ' ὑμῶν ἀργίαν ἀσκῆσαι....
τότε οὖν ἤκουσεν ἡ σύζυγος αὐτοῦ, μετὰ δακρύων
παρεκάλει αὐτὸν λέγουσα· Κύριέ μου, μὴ κατα-
λίπῃς τὴν δούλην σου ἐν τῷ τέως...... πεισθεὶς οὖν
λόγοις αὐτῆς ὁ ὅσιος ἔμεινεν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ,
κελλίον μικρὸν ποιήσας ἔνδοθεν αὐτῆς τοσοῦτον

4.5β.—5.9α—6.13α.—7.14α—8.14β.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

ὥστε χωρεῖν αὐτὸν μόνον κλίνειν, καὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ προσφέρειν Θεῷ. Ἐκοπίασε τοίνυν ἐν αὐτῷ καὶ σὺν αὐτοῖς χρόνους οὐκ ὀλίγους..... [9] Φιλήσυχος δὲ σφόδρα ὢν ἀνήρ, ἐξήρχετο ἐνίοτε καὶ ἐκαρτέρει φυγαδεύων ἐν τῷ ἐρημικωτέρῳ τόπῳ τῆς λίμνης..... [10] καὶ πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα ἐπισκεπτόμενος.... [11] Ὥστε τοίνυν ἐν χειμερίῳ καιρῷ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν πολλῶν γινομένων καὶ ὄμβρου ραγδαίου κατερχομένου, τοῦ ὁσίου πρὸ τῆς σκηνῆς καθεζομένου, ἦλθέ τις ἀνὴρ ὁδοιπόρος ὑπὸ τοῦ ψύχους καταπεπονημένος, καὶ πρὸς τὸν ὅσιον ἀπιδὼν εἶπε· «Κύριέ μου· ποῦ ἐστιν ἡ οἰκία τοῦ παπᾶ Κυριακοῦ τοῦ ἐλεήμονος;» Ὁ δὲ ἔνθαμβος γενόμενος, ἀπεκρίνατο· «Ἐγώ εἰμι ὁ παπᾶς Κυριακός, τῇ συνώνυμος μου ἐν τῷ χωρίῳ οὐκ ἔστι· τίς δὲ ἐστιν ὁ ἐλεήμων ἀγνοῶ».... [13] Φιλεκκλήσιος δὲ ὢν ὁ ὅσιος καὶ φιλόθεος, τετράδι, κατὰ παρασκευήν, τὸν ἐνιαυτὸν ἅπαντα, εἰσέρχεσθαι πεζῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὴν [14] ἐν Βλαχέρναις δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον προσκυ-

9) 16α — 10. 17β. — 11. 20β. — 12) 21α — 13) 23β. — 14) 24α.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης.

νεῖν καί κατασπάζεσθαι· καί μετά τήν συμπλήρωσιν τῆς νυκτερινῆς δοξολογίας ἐπανέρχεσθαι οἴκαδε· ἔστι δέ ἡ ὁδός, ὥς τινες λέγουσι μίλια τριάκοντα ἕξ ἤ καί τεσσαράκοντα.... Λιμοῦ δέ σφοδροῦ ὥστε κατά τήν χώραν γενομένου καί πολλῆς θλίψεως ὑπό τοῦ λιμοῦ[15] καί λοιμοῦ συμβάσης......[16] ὑποστρέφων οὖν ἐκ τῆς Θεοτόκου[17] ἔφθασε τό χωρίον Νεάπολιν, καί ἐρωτηθείς παρά τοῦ κουράτορος τίς εἴη καί πόθεν. ἵστατο σιωπῶν καί τόν ἄλαλον ὑποκρινόμενος ......[18] ἠξίωσε δέ αὐτόν ὁ ὅσιος ἐπιεικῶς ἀνήρ (;) ἀρι-ὼν[19] μοναχός ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει, ἀνήρ βίῳ καί λόγῳ κεκοσμημένος θέλων πέμψαι μετά γραμμάτων ὥς μέγα τινα θησαυρόν, πρός τήν γυναῖκα τῶν ἐπιφανῶν, τό ἐπίκλην Κομνηνήν, οὔπω δέ ἦν βασιλεύσασα, ἐτίμα γάρ αὐτήν, κρατοῦντος τότε τά σκῆπτρα τῆς βασιλείας νεωστί τοῦ εὐσεβεστάτου κυροῦ Μιχαήλ τοῦ Δούκα..... ἀπελθών μέντοι ὁ ὅσιος πρός αὐτήν, τά γράμματα[20] αὐτῇ δέδωκεν ἡ δέ ταῦτα ἀναγνοῦσα προσέπεσεν αὐτοῦ τοῖς ποσίν.... ὡσαύτως δέ καί αὐτός γόνυ κλίνας ἤτειτο εὐχήν.... [21] φιλομόναχος δέ οὖσα ἡ γυνή, δέδωκεν αὐτῷ

15) 24β.— 16) 25β.— 17) τῶν Βλαχερνῶν ἴσως.— 18) 27β.— 19) 26α.— 20) 28α.— 21) 29β.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

καί χρήματά τινα· ἃ καί μή βουλόμενον δέξασθαι
δι' ὅρκων αὐτόν εὐπειθῆ πεποίηκε..... Ἄλλοτε δέ πά-
λιν ἐπεθύμησεν ὁ ὅσιος ἀπελθεῖν ἐν Χώναις καί
προσκυνῆσαι τό γεγονός θαῦμα παρά τοῦ ἀρχιστρα-
τήγου Μιχαήλ.....[22] φθάσας δέ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀρχιστρα-
τήγου καί εἰσελθών προσέπεσε τῇ ἁγίᾳ εἰκόνι αὐ-
τοῦ....[23] ἔπειτα τῇ θεοῦ συνεργίᾳ καί χάριτι ὑπέ-
στρεψεν οἴκαδε. Ἄλλοτε ἠθέλησεν ἀπελθεῖν εἰς προσ-
κύνησιν τοῦ πνευματικοῦ πατρός αὐτοῦ, ὅς τήν οἴ-
κησιν ἐπεποίητο ἐν τῇ Στενῷ, ἐν τῷ χωρίῳ Νεαπό-
λει ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Φιλίππου· ἦν δέ ὁ τοιοῦ-
τος ἀββᾶς ἀνδρεῖος τήν ψυχήν καί γενναῖος τῷ σώ-
ματι· ἐκέκτητο δέ καί ὀλιγοστά μελισσοθατκια.
..... ἐκέκτητο δέ ὁ ὅσιος ὁμαίμονα δεύτερον
αὐτοῦ, παντελῶς τῶν γραμμάτων ἄγευστον, θεοσό-
φιστον δέ, σώφρονα καί ἁγνόν, εἰ καί τις ἄλλος,
φιλεργόν,[24] μεταδοτικόν, φιλήσυχον, φιλάδελφον καί
φιλόθεον, ὅς, κόσμῳ καί τοῖς ἐν κόσμῳ χαιρετεί-
σας, ἠθέλησεν ἀπελθεῖν εἰς Ῥώμην, χάριν προσκυ-
νήσεως τῶν ἁγίων ἀποστόλων.... γνούς δέ τοῦτο ὁ
αὐτάδελφος αὐτοῦ συνηκολούθησεν αὐτῷ.... πεζο-
ποροῦντες καί τοσοῦτον κόπον ὑπομένοντες......[25]

22) 32α. — 23) 32β. — 24) 34α — 25) 35β.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

φθάσαντες δὲ τὴν περίφημον Ῥώμην καὶ τοὺς Σελ. 101
τάφους τῶν ἁγίων ἀποστόλων προσκυνήσαντες,
καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖσε ἐν τῇ κατὰ Θεὸν ὁμι-
λίας αὐτῶν καὶ θέας ὠφελήσαντες, ὑπέστρε-
ψαν οἴκαδε..... Ἐκέκτηντο δὲ πλησίον τοῦ χωρί-
ου αὐτῶν ἐκκλησίαν προγονικὴν τῷ τοῦ Θεοῦ
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀνόματι σε-
μνυνομένην, ἄοικον δὲ καὶ ἀπεριμέλητον
ἐν ᾗ ὁ Μιχαὴλ κατοικήσας καὶ ἀποκαρεὶς με-
τωνομάσθη Ματθαῖος· οἱ..... ἐξ οἰκείων κό-
πων καὶ πόνων μοναστήριον συνεστήσατο
καὶ ἀδελφοὺς ἐπεκτήσατο, καὶ συντόμως εἰ-
πεῖν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι καὶ εὖ εἶναι
αὐτὴν ἀπειργάσατο.... Ἀνήρχετο[26] δὲ ὁ ὅσιος
αὐτάδελφος αὐτοῦ εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ· αὐ-
τὸς γὰρ ἦν ὁ ῥυθμίζων καὶ κανονίζων αὐ-
τοὺς[27] εἴς τε τὴν ψαλμῳδίαν αὐτῶν, καὶ εὐχήν,
καὶ δίαιταν, καὶ ἀποταγήν, καὶ ὑποταγὴν
....εἶτα πάλιν κατήρχετο[26] ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελ-
λίῳ ἡσυχάζων μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέ-
κνων αὐτοῦ[28], τὸ παραδοξότατον καὶ μονα-
χοὺς ἔμψυχον. Ἐγένετο δέ τις ἐθνῶν ἐπιδρομὴ κα-

26) τὸ ἀνήρχετο καὶ κατήρχετο δεικνύουσιν ὅτι ἡ μονὴ τοῦ Σωτῆρος ἦν πλησίον τῆς Δέρκου. — 27) 36α. — 28) 37α.

308

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

Σελ. 101. κατὰ τὸ Θρακῷον μέρος· καὶ πάντων τοῖς φρουρίοις προσφυγόντων, προσέφυγε καὶ ὁ ἀββᾶς Κανδαῦος μετὰ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ εἰς τὸ φρούριον Δέρκου· ὁ δὲ ὅσιος εἰς ἐρημικώτερον τόπον τῆς λίμνης ἀπελθών, καὶ εἰς ἕλος μικρὰν καλύβην πηξάμενος, ἐκεῖσε ἦν, ἕως οὗ ὁ Θεὸς τοὺς δειλαίους ἐκείνους ἐκ τῆς χώρας ἀπήλασεν. Ἔκτοτε οὐκ ἠθέλησεν ὑποστρέψαι εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπελθὼν ἐν τῇ προρρηθείσῃ μονῇ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποκαρείς, Κύριλλος μετονομασθείς, ἦν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, μᾶλλον δὲ ἀδελφῶν[29]. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα συνέψαλλε μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ συνηύχετο, διὰ τὴν αὐτῶν ὠφέλειαν, καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτῶν συνεκάθητο.... βίους ἁγίων ἀνδρῶν ἐξηγούμενος.... [30]μετὰ δὲ τριετῆ χρόνον, συνεκκλησίαζε μετ' αὐτῶν ἐν σαββάτῳ καὶ κυριακαῖς καὶ ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς μέχρι τινὸς καιροῦ. ἔπειτα καὶ τελείως ἡσύχασε· μὴ παραβάλλων τινί, μὴ τῆς μονῆς ἐξερχόμενος, μηδὲ ἐν αὐτῇ περιπατῶν.... [31]σεσιώπηκε δὲ τρισὶ χρόνοις, μηδενὶ τὸ παράπαν συντυχών, πάρεξ τοῦ διακονοῦντος αὐτῷ.... [32]ἐργάζετο δέ, σὺν τῷ ὀλι-

29) 37β. — 30) 38α — 31) 39α — 32) 39β.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

Δημ. 101

λοστῷ κήπῳ αὐτοῦ καὶ ἑπτακισμαλάγαννα[33] ἐξ ἐρίου ὧν τὰ μὲν ἐπώλει, τὰ δὲ τοῖς ἀδελφοῖς παρεῖχε, πρὸς τὸ δοῦναι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς….[34] τοὺς δὲ κυνηγετὰς οὐχ' οὕτω χρὴ δέχεσθαι, τὴν ἐξ αὐτῶν ἡμῖν προσγενομένην βλάβην καὶ τὸ ἐμπόδιον…. [35] Ἐάν τις οὖν τοὺς τοιούτους κυνηγετὰς ἀπώσους καλέσει, ἤγουν μὴ ἔχοντας τόπον, οὐχ ἁμαρτήσει τοῦ πρέποντος…. ὁ μὲν ὄφις κέκτηται φωλεόν· καὶ πάντα τὰ ἄλογα θηρία τῆς γῆς ὡσαύτως καὶ οἱ ἰχθύες· εἰ δὲ καί τινες ἐξ αὐτῶν μεταβαίνουσι φοσσατικῶς, ἀλλὰ κατὰ θείαν πρόνοιαν….[36] Δέδωκε δὲ ποτε ἑπτακισμαλάγαννα ἕνδεκα ἐκ τοῦ ἐργοχείρου αὐτοῦ φιλοχρίστῳ τινὶ πορευομένῳ εἰς Ἀγχίαλον, τοῦ πωλῆσαι ταῦτα πρὸς σῖτον….[37] Ὅτε δὲ ἦν ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὅσιος, τὸ τῶν ὁμολογητῶν[38] ὡρολόγιον ἔψαλλεν….[39] Ὅτε δὲ τῶν Σκυθῶν γένος ἐξῆλθε πανγενῆ λῄζον τὴν Δύσιν ἔφθασε καὶ μέχρι τοῦ Θρακῴου μέρους· πάντων δὲ καταφευγόντων ἐν τοῖς φρουρίοις, διὰ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, οὐκ ἠθέλησεν ὁ ὅσιος ἀπελθεῖν ἐν τῷ φρουρίῳ Δέρκου, ἀλλὰ εἰς τὴν Προποντίδα τοῦ Στενοῦ ἀπελθὼν, πρός τινας μοναχούς, ἐδέχθη ὑπ' αὐτῶν

33) ἐπανειλημμένως ἑπτακισμαλάγαννα γράφει.—34) 40α.—
35) 42α.—36) 43α—37) 43β.—38) μονῶν τοῦ Βιθυνικοῦ Ὀλυμπ.—39) 48β.

370

Σελ. 101 ἀσμένως, καί μᾶλλον ὑπό τοῦ προεστῶτος τῆς μονῆς.[40]
102 Ἦν δέ τῷ τότε καί ὁ τῶν σκυθῶν ἀφόρητος χειμὼν ἐ-
κεῖνος, τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ καί τῇ τοῦ κρατοῦντος
συνεργίᾳ, εἰς γαλήνην μετεβλήθη. Τούτων οὕτω συμ-
βάντων ἀπῆλθ(ε)ν ἐν τῇ μονῇ, ἐν ᾗ καί πρώην κατῴ-
κησ(ε), ἡσυχάζων ἐν τῷ κελλίῳ......[41] Ἦν δέ τις ἀνήρ ἐν τῷ
χωρίῳ Φιλέα Κλαυδᾶς ἐπονομαζόμενος· οὗτος κατω-
βαρής ὢν ἐπί χρονοις πλείστοις καί εἰς γῆρας ἤδη
ἥκων ἐβαρεῖτο ὑπό τῆς νόσου ἠθέλησε λοιπόν
ἰατρευθῆναι· ὁ δέ ἰατρός οὐκ ἐβούλετο τοῦτο ποι-
ῆσαι, διά τόν γέροντα αὐτόν εἶναι, ἀναγκασθείς
δέ παρά τοῦ ἀσθενοῦντος εἶπεν· «Εἰ μή ὁ ἀββᾶς Κύ-
ριλλος ἅψηται τό ὀροσκιον μετά τῶν χειρῶν αὐ-
τοῦ, οὐ δύναμαί σε ἰατρεῦσαι»......[42] Ἦλθε πρός αὐ-
τόν Κωνσταντῖνος ὁ Χοιροσφακτης· ἦν ἄνθρωπος
εὐλαβὴς καί φοβούμενος τόν Θεόν· λέγει αὐτῷ·
«Οἶδας ὅτι κέκτημαι πλησίον τῆς μονῆς κτῆ-
μα· ἀφορίζομαι λοιπόν τοῦτο τῇ ἁγιωσύνῃ σου
ἐξ ὁλοκλήρου· οὐ μόνον δέ, ἀλλά καί τά ζῶα, ὅσα
ἐν αὐτῷ κέκτημαι· καί, εἰ κελεύεις, ἔστωσαν ἐν
τῇ μονῇ· εἰ δέ οὔ, πωλήσας αὐτό μετά τῶν ἐν αὐ-
τῷ, δίαδος πτωχοῖς»......[43] τούτων ἀκούσας ὁ φιλό-
χριστος ἐθαύμασε..... καί φησί πρός τόν ὅσιον·

40) 53β. — 41) 55β. — 42) 58. — 43) 59β.

ὄντως, τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις......Πα- Σχ. 1·2
ραγέγονε δὲ πρὸς τὸν ὅσιον Εὐμάθιος, δοὺξ ὁ
Φιλοκάλης· ὁ δὲ λέγει· Τί ἐλήλυθας ἐνταῦθα, μονό-
λυκε;.... ἀφειδῶς τὰ ποίμνια σπαράσσων;..44
ὅτε δὲ ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς κύρις Ἀλέξιος
ἐξῆλθε σὺν Θεῷ πολεμήσων τοὺς Φράγγους, λέ-
γω δὲ τὸν ὑπερνεφῆ καὶ ἀλαζόνα Βαϊμοῦνδον
ἐκεῖνον......εἴπον αὐτῷ· «Ἀββᾶ, τὶς ἄξιος γνῶ-
ναι ἐν ἀληθείᾳ πῶς μέλλει εὐοδωθῆναι εἰς τὸ
ταξείδιον αὐτοῦ ὁ βασιλεύς;» ὁ δὲ εἶπε....45....
«καὶ ὡς δυνατῷ ὑποτάξαι αὐτὸν ἔχει»......Ἦν δέ
τις ἱερεὺς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Δέρκου τὸ ἐπί-
κλην Καλός· οὗτος οἰόμενος εἶναί τι, μηδὲν ὤν,
χαμδρωπὴς ὢν καὶ ὑψήγορος, οὐκ ὀρθῶς νοῶν
τὰς Γραφάς, ἐκ τοῦ κατὰ μικρὸν σκολιῶς ταύ-
τας παρερμηνεύων, συνέλαβε πόνον καὶ ἔτεκεν
ἀνομίαν, ἕως οὗ καὶ περὶ τὴν πίστιν ἐσφάλη....
μαθὼν ὁ ὅσιος, θέλων αὐτὸν διορθώσασθαι, ἔφη
....46 «Καὶ σύ, παρερμηνεύων τὰς θείας Γραφάς,
ἀνακολούθως φληναφεῖς περὶ τῶν πέντε ἀνδρῶν
τῆς Σαμαρείτιδος, ὅτι οὐ κυρίως ἦσαν ἄνδρες,
ἀλλὰ τὴν χεῖρα αὐτῆς ἐκάλεσε πέντε ἄνδρας·
μετ' αὐτῆς γὰρ ἡμάρτανε»........47

44) 64β. — 45) 65α — 46) 65β. — 47) 70α.

372

Κυρίλλῳ ο Φλειώθης

Σεη. 102 ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο·
ἀκούσας τοῦτον ἐγώ, ὅτι ὁ Μαρκὸς ἐτελεύτησεν, εἶ-
πον τῷ ὁσίῳ.... 48 ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ ὁ καὶ προ-
εστὼς τῆς μονῆς εἶπεν· «Ἀββᾶ, δοκεῖ μοι κρεῖτ-
τον εἶναι τὸ καταλεῖψαι τὴν ἡγουμενείαν τῶν
ἀδελφῶν· τίς γάρ εἰμι ὁ ἐλεεινός;» καὶ ὁ ὅσιος· «
«Ταῦτά εἰσι τὰ ἐκβάλλοντα τὸν ἡγούμενον τῆς
ἡγουμενείας. ἐὰν ἐστὶν αἱρετικός. ἐὰν ἐμπλέκη-
ται σαρκικῷ πάθει καὶ γίνηται κακὸν ὑπό-
δειγμα τοῖς ἀδελφοῖς. ἐὰν καταφρονεῖ τοὺς τῆς
μονῆς εἰς οὐδὲν δέον. ἐὰν συναλλάξῃ ἢ καὶ συν-
ενα ανθρώπου διεφθαρμένου, ταν ακη
εχῶς συνομιλῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθ-
ίας καὶ τῶν συνήθων προσευχῶν. ἐὰν καταλύ-
ῃ τὰς παραδεδομένας νηστείας ὑπὸ τῶν ἁγίων
ἀποστόλων καὶ θεοφόρων [ἀποστόλων] πατέ-
ρων. ἐὰν τὰς ἀξίας σιωπῆς ἐξαγορεύσεις
τῶν ἀδελφῶν ἀνακοινώσῃ πρὸς τὸ καταισχύ-
ναι αὐτούς. ἐὰν παιδία κοσμικὰ διδάσκων-
ται ἐν τῷ κοινοβίῳ. ἐὰν συνεχῶς εἰσέρχωνται
γυναῖκες ἐν τῷ κοινοβίῳ. ἐὰν συνεργῇ τοῖς ἁμαρ-
τήμασι τῶν ἀδελφῶν καὶ οὐ μᾶλλον καταρ-
γῇ, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ, ἐλέγχων, ἐπιτιμῶν, παρα-
καλῶν. ἐὰν ἐστὶν ὁ ἡγούμενος ἀσφράγιστος πα-
ρὰ τοῦ τῆς χώρας ἀρχιερέως, καθὼς οἱ θεῖοι κα-

48) 766.

νοντες διαφορεύουσιν. Ἐάν ἐπί παροχῇ[49] χρημάτων δέηταί τινας καί ἀποκείρῃ, ἐάν τό καθ' ἀλήθειαν κοινόβιον μεταλλάξῃ εἰς κελλιωτικόν" Σημ. 102
....[50] Καί ταῦτα μέν οὕτως. Ὑμεῖς δέ τί ἐφάγετε σήμερον; ἦν δέ παρασκευή. Ὁ δέ «ἀγιοζώμιον», ἀββᾶ. — Καί ὁ ὅσιος «Τί δέ ἐστιν αὐτό»; — «βάλλουσιν, ἔφη, κρόμμυα καί ἕτερα εἴδη μετά ἀρωμάτων τινῶν, καθώς κέκτηταί τις· καί λέγεται ἀγιοζώμιον». — Ἀκούσας δέ καί στενάξας εἶπεν «Οὐαί μοι, ἀδελφέ· παρεγνώρισας αὐτό· γαστριμαργοζώμιόν ἐστι.....[51] Παρακαλῶ, ἀδελφέ, εἰ οὐ δύνασθε αὐτό ἀποκόψαι, κἄν μή καλῆτε ἀγιοζώμιον, ἐπεί ὑβρίζετε τούς ἁγίους» ...... Καί οὐ θαῦμα. Πεντήκοντα γάρ ἔτη καί πρός εἶχε μή γευσάμενος ἐλαίου ἤ οἴνου ἤ σταφυλῆς ἤ ἄλλης τινός ὀπώρας κεραῖς, πάρεξ κυδωνίων.....[52] ἦν δέ ὁ τοσοῦτος (αὐτοχειροτόνητος μοναχός) ἔχων πνευματικόν πατέρα, ἄνδρα ἀρετῇ πάσῃ κεκοσμημένον, ὅς ἦν μαθητευθείς ἁγίῳ τινι ἀνδρί ἐν τῷ Καίρῳ καλουμένῳ Ὄρει· τοσαύτη Σημ. 103
δέ ἦν ἡ κατάνυξις αὐτοῦ, ὡς μή ἀδιάζειν ἀπαύστως σχεδόν νυκτός καί ἡμέρας· συλλέξας γάρ πάντων οὕτω ἦγον τά στίχηρα καί τούς κατανυκτικούς κανόνας, καί ποιήσας βιβλίον, οὐκ ἐδίδου

49) 77α. ὥστε δέκα τρεῖς αἰτίαι παύσεως. 50) 87α. Τό δέ κελλιωτικόν δηλοῖ τό σήμερον λεγόμενον ἰδιόρρυθμον. — 51) 87β. — 52) 93β

374

Σελ. 103

ἑαυτῷ ἀνάπαυσιν, ἀλλ' ἦν ψάλλων αὐτὰς νύκτας καὶ ἡμέρας μετὰ ζεούσης καρδίας....[53] ἠθέλησε θεάσασθαί με τὸν ἀνάξιον· ἦν γὰρ ὁ ὅσιος οὗτος ἀνὴρ ἔν τινι μοναστηρίῳ τῆς Προποντίδος ξενιζόμενος, ὃ καὶ Ἀνδροσθένειον λέγεται· καὶ μὴ μελλήσας ἀπῆλθον εἰς προσκύνησιν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ, καὶ εὗρον αὐτὸν ἀνακείμενον καὶ μόλις φθεγγόμενον..... παρίστατο δὲ αὐτῷ καὶ ἰατρός..... ὁ δὲ ὡμολόγει μὴ εἰδέναι. Ὡς δὲ ἔβλεψον αὐτόν, εἰδὼς τὴν κατὰ θεὸν[54] ἐργασίαν αὐτοῦ συνῆκα ὅτι ἐκ τῆς νεωστὶ ἐγχειρισθείσης βίβλου τῶν κατανυκτικῶν κανόνων συμβέβηκεν αὐτῷ ἡ νόσος, διὰ τὸ ἐγκαρδιωθῆναι τοῖς ῥήμασιν αὐτῆς καὶ ἐκδοῦναι ἑαυτὸν εἰς ἄμετρον κλαυθμόν..... καὶ θεὶς εἰς τὸν τράχηλόν μου τὴν ἁγίαν αὐτοῦ χεῖρα, ἐκ περιχαρείας εἶπέ μοι: «Τὴν ἡμετέραν βίβλον ὁ ἰατρὸς οὐκ ἀνέγνω καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἔγνω τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν...... τῶν αἰσθητῶν ἰατρῶν τὰς μὲν εὐτυχίας ὁ ἥλιος ὁρᾷ, τὰς δὲ ἀτυχίας ἡ γῆ καλύπτει· ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ τὴν ἐμπειρίαν τοῦ ἰατροῦ μου, ὅτι οὐκ ἐᾷ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀρρώστους κατασαπῆναι, ταχὺ αὐτοὺς τοῦ ζῆν ἀπαλλάττων»....[55]

53) 94α – 54) 94β. – 55) 95α.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐν γνώσει ἀκτημοσύνη τοῦ δὲ Σελ. 103.
τοῦ ὁσίου, ὡς μὴ ἔχειν ἄλλο τι τοῦ αἰῶνος τούτου,
ἢ τὴν προρρηθεῖσαν βίβλον, ἣν καὶ ἀπεχα-
ρίσατό μοι τὸν θάνατον προειδώς..... Ἔκτοτε
ζήσας ὁ ὅσιος οὗτος ἀνὴρ ὡσεὶ μῆνας πέντε
ἠσθένησε τὴν πρὸς θάνατον· οὗτος ὁ ὅσιος
Αὐξέντιος (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα αὐτῷ).....[56] Λι-
μοῦ δέ ποτε γενομένου σφοδροῦ, καὶ πολλῶν
θνησκόντων, μὴ δυνάμενος ἄλλο τι παρασ-
χεῖν ὁ ὅσιος,[57] τοῦ ἐφημερινοῦ ἄρτου, οὗ ἤσθιε,
τὸ ἥμισυ, ὃν ἐξ ἔθους ἐλάμβανεν ἐκ τῆς μονῆς, πα-
ρεῖχε ποτὲ μὲν ἑνὶ ὀρφανῷ ποτὲ δὲ ἄλλῳ· καὶ
οὕτως ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τρέφων, σὺν Θεῷ, ἐξει-
λετο αὐτοὺς ἐκ τῆς θεηλάτου ὀργῆς.....[58] Ποτὲ γὰρ
ὁ εὐσεβέστατος καὶ παμμακάριστος βασιλεὺς
Ἀλέξιος.... ἀκούσας καὶ χαρᾶς πλησθεὶς ἔστει-
λε τῆς συνεύνου αὐτοῦ τὸν ὁμαίμονα, τὸν πρωτο-
στάτορα, ἦν γὰρ φιλομόναχος καὶ αὐτός.[59] Βα-
δίσας ἔστη ἔξω τῆς θύρας τοῦ κελλίου, κεκλεισμέ-
νης οὔσης, καὶ κρούσας εἶπεν.... Ἐγώ εἰμι Μιχαὴλ
ὁ Σεβαστὸς καὶ πρωτοστράτωρ.....[60] καὶ δι᾽ ὅ-
λης νυκτὸς προσομιλησάντων, τῆς ἡμέρας ἤδη
ἐπιφωσκούσης, ἀναστὰς ὁ Σεβαστὸς ἐξῆλθεν

56) 99α — 57) 99β. — 58) 101α. — 59) 101β. — 60) 110α.

376

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

Σελ. 103 ἐντυχὼν δὲ τοῖς ἀδελφοῖς τῆς μονῆς ἠρώτησεν, εἰ ἄρα ζῇ τις τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν τοῦ ὁσίου, ἀναμαθὼν δὲ ὅτι ζῇ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς, εὐθέως κοινώσωμεν αὐταῖς τὰ πρὸς χρείαν, καὶ ἀπῆλθε χαίρων.

....[61] "Ἀπελθόντος μέντοι πρὸς τὸν ὅσιον τοῦ βασιλέως πάνοικι, τὰς κεφαλὰς αὐτῶν κλινάντων καὶ ἀλλήλους εὐλογησάντων καὶ κατασπασαμένων.... [62] καὶ προσομιλησάντων περὶ σωτηρίας ψυχῆς, ἀρξάμενος ὁ βασιλεὺς ἔφη πρὸς αὐτόν.... [63] "Ὁ τόπος, ἐν ᾧ κεῖται ἡ μονή, τάχα, ὡς λέγεις, τοῦ δημοσίου ἐστίν· ἀλλ' οὖν ἀπὸ τῆς ὥρας ταύτης ἀφορίζομαι αὐτὸν πρὸς τὴν μονήν· καὶ εἴ τι δίκαιον κέκτηται ἐπ' αὐτοῦ, ὡς λογισθέντος τοῦ τοιούτου τόπου παρὰ τῆς βασιλείας μου, ποιήσω δὲ καὶ τῇ μονῇ χρυσόβουλλον ἐξκουσσείας, τοῦ εἶναι πάσης ἐπηρείας ἀμέτοχον"· ὃ καὶ πεποίηκεν.

.....ἐκβαλὼν δέδωκεν αὐτῷ χρυσίου λίτρας πέντε, τοῦ δοῦναι τοῖς ἐνδεέσι, τῇ δὲ μονῇ λίτραν μίαν· καὶ ἀπῄει πρὸς τὰ βασίλεια χαίρων

.....πάνυ γὰρ ἦν φιλομόναχος ὁ ἀνήρ· καὶ ἔλεγε.... [64] "Ποτὲ ὢν ταξιάρχης, ἐπέμφθην παρὰ

61) 110β. — 62) 114β. — 63) 115α / 64) 116α.

τοῦ βασιλέως εἰς Ἀνατολήν, πολεμήσων Ῥωσέλην Σελ. 103
τὸν Φράγγον, ὃς κακὰ οὐ τὰ τυχόντα ἐποίει. Ἡ
δὲ μήτηρ μου, φιλομόναχος οὖσα, προσέταξέ μοι
ἄνδρα τινὰ ἅγιον συνακολουθῆσαί μοι, οὐ μό-
νον δὲ ἀλλὰ καὶ πατέρα πνευματικὸν ἔχειν
αὐτόν. Ἀπῆλθον οὖν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, περιπεσὼν δὲ
ἐν ἀσθενείᾳ, εἰσελθὼν ὁ ἅγιος καὶ πνευμα-
τικός μου πατὴρ Ἰγνάτιος......[65] καὶ ἔλεγεν·
«Ὁ θεός, ὁ θεός μου, εἰσάκουσόν μου τοῦ ἀχ-
ρείου δούλου σου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, καὶ ἆρας
τὸ ψῦχος ἀπὸ τοῦδε δὸς ἐμοί.... καὶ ἀσπασά-
μενός με ἔφη· Ἐπίβαλε τῷ ἵππῳ σου ἔρχου σὺν θε-
ῷ τῆς διακονίας σου, καὶ ὅταν, οἷς κρίμασιν
οἶδεν αὐτός, θήσει τὸν θεήλατον Ῥωσέλην ὑπὸ
τοὺς πόδας σου, τότε καὶ τὸ ψῦχος διὰ τῆς αὐ-
τοῦ χάριτος ἀρθήσεται ἀπ' ἐμοῦ.» Ἐπὶ θεῷ δὲ
μάρτυρι, ὡς εἶπε τὸ ἀψευδὲς αὐτοῦ στόμα, οὕ- Σελ. 104
τω γέγονεν.... Πᾶσι γὰρ τοῖς μοναστηρίοις, οὐ
μόνον τοῖς οὖσιν ἔσωθεν τῆς βασιλευούσης τῶν
πόλεων ἀλλὰ καὶ τοῖς κύκλῳ αὐτῆς, ἔν τε δύσει
καὶ ἀνατολῇ, καὶ ἐν ὄρεσι, τὸν ἀρκοῦντα αὐτοῖς
σῖτον μετὰ καὶ τοῦ ναύλου, ὡσαύτως καὶ ἔλαι-
ον, διὰ σιγιλλοχρυσοβούλλου τετύπωκε, περὶξ ὀλίγων
τινῶν τῶν εὐθηνούντων· τοῖς δὲ ἐν ὄρεσι καθημέ-

65) 1166.

378

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

Σελ. 104 νοις καὶ μᾶλλον τοῖς εὐλαβεστέροις πάντα τὰ χρειώδη παρεῖχε, μέχρι καὶ αὐτῆς ἐνδυμεσίας μεγαλοδώρως ὁ φιλομόναχος..... "ὡς γὰρ ἀπεχαιρέτισε τὸν γέροντα ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ εὐσεβεστάτῃ αὐγούστῃ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν, τοσοῦτον ἠγαθύνθησαν αἱ καρδίαι αὐτῶν ἐκ τῆς θείας καὶ γλυκυτάτης ὁμιλίας τοῦ ὁσίου, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ἱμάτια ἀποδύσασθαι καὶ δοῦναι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς τὸ αὐτὸ ἐποίησαν· ἃ καὶ λαβόντες οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ πάλιν πεπράκασιν αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς ἐν τῇ πόλει· τίς γὰρ ἠδύνατο αὐτὰ ἀγοράσαι πολύτιμα ὄντα; καὶ γέγονε χαρὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ." Ἦν γὰρ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον λιμὸς ἰσχυρός. Φήμης τοιγαροῦν γενομένης ὅτι ἀββᾶς Κύριλλος διανομὴν ποιεῖται χρυσίου, συνέρρευσε πλῆθος πολὺ πρὸς τὴν μονήν..... ὡς δὲ διένειμαν οἱ μοναχοὶ τὰ πέντε λίτρας τοῦ χρυσίου, ἃς δέδωκεν ὁ βασιλεὺς εἰς διανομὴν τῶν πτωχῶν, ὁ ὄχλος ὁ μὴ λαβὼν ἔτι καὶ ἔτι ἐπέκειτο ὀχλῶν τοῖς μοναχοῖς· τοῦτο μαθὼν ὁ ὅσιος λέγει τῷ

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

Σελ. 104

τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· «Οὐ δέδωκε τῇ μονῇ ὁ βασιλεὺς λίτραν χρυσίου;» ὁ δέ, ναί, φησί· καὶ ὅς «διακερματῶσαι καὶ αὐτήν»…[67] καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἦλθε πρὸς τὸν ὅσιον ὁ σύγγαμβρος τοῦ παμμακαρίστου[68] βασιλέως ὁ Παλαιολόγος, δοὺς αὐτῷ καὶ ἀπόδεσμον χρυσίου ἀδρόν· ἠγάπα γὰρ τὸν ὅσιον πάνυ……[69] Ἀσθενήσας δέ ποτε ὁ ὅσιος, ἦν γὰρ περὶ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη, καὶ ὑπὸ τοῦ γήρως κατακαμφθεὶς καὶ τῇ νόσῳ κατατρυχωθείς, ἔκειτο ὡς ἄλλος πάσχοντος……[70] ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἀπῆλθε πρὸς τὸν ὅσιον πανοικί…… ἰδὼν δὲ τὸ κοιμητήριον τῆς μονῆς διερρηγμένον, προσέταξε χαλασθῆναι αὐτὸ ἐκ βάθρων καὶ κτισθῆναι· ὃ καὶ γέγονε· κτισθὲν δὲ ἵστατο ἐπ᾽ ὄψεσι πάντων τῶν ἐντυγχανόντων αὐτῷ εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ……[71] οὗτος ὁ πατὴρ ἡμῶν Κύριλλος τριακοστὸς ὢν ἀπήρξατο τῆς οἰκήσεως αὐτῆς σὺν Θεῷ, καὶ ἑξήκοντα ἔτη οἰκήσας, τὰ μὲν ἐν τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ, τὰ δὲ ἐν τῇ μονῇ, ἡσυχάζων οὐκ ἠσθένησεν ἐν τοῖς τοσούτοις ἔτεσιν……[72] Ἔθος εἶχεν Ἰωάννης ὁ Σεβαστὸς καὶ ἀνεψιὸς τοῦ παμμακαρίστου βασιλέως καὶ γαμβρὸς τοῦ.

67) 118β.— 68) 119α.— 69) 122β. Τοῦτο δὲ τῷ 1104 ἢ 1105. 70) 123α.— 71) 126β.— 72) 132β.

Σελ. 104. πρωτοστράτορος ἀπέρχεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἅγιον γέροντα, καὶ τῶν αὐτοῦ ὁμιλιῶν καὶ ἁγίων εὐχῶν ἀπολαύειν.....[73] ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐννηκοστοῦ πρώτου ἔτους ἤρξατο ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς ἐσθίειν ἑψητόν μέν, ἀνέλαιον δέ· τῷ δε ἐννηκοστῷ δευτέρῳ κατέλυσε καὶ εἰς ἔλαιον.....[73] ἐν δὲ τῷ ἐννηκοστῷ ἕκτῳ ἐνιαυτῷ, τὰς μὲν θερινὰς ἡμέρας πόσως περιῆγεν ἑαυτόν, ἀπὸ δὲ τοῦ φθινοπώρου κατεκλίθη τέλεον.....[74] ἐτελειώθη δὲ ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Κύριλλος τῇ δευτέρᾳ τοῦ δεκεμβρίου μηνός, ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἐννεακαιδεκάτου.

Ἔτι δὲ ζῶν ἐνετείλατό μοι μὴ θάψαι αὐτὸν ἡγούμενος, ἀλλ' ἐν τῷ τάφῳ τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ.....[75] Μετὰ δὲ παρέλευσιν ἐνιαυτῶν ἐνδεκα τῆς πρὸς Χριστὸν αὐτοῦ ἁγίας μεταναστάσεως, ἐτόλμησα ἀνοῖξαι τὸν τάφον αὐτοῦ· καὶ εὕρων τὴν ἁγίαν αὐτοῦ κάραν μεστὴν θείας εὐωδίας, ἆρας αὐτὴν καὶ εἰς θήκην βαλὼν πρόθηκα ἐν τῷ τεμένει τῆς μονῆς.

73) 124β.–74) 135α.–75) 136α.

Τέλος.

1934. κχ. Κύριλλος ὁ Φιλεώτης.
ὑπὸ Μαν. Ι. Γεδεών.

Μνημεῖον ἀξιόλογον τῆς ἐν γένει μὲν ἁγιολογίας, τῆς Θρακικῆς ἱστορίας τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἐστιν ἡ βιογραφία Κυρίλλου τοῦ Φιλεώτου, γραφεῖσα ὑπὸ Νικολάου Καταπεσκηνοῦ. Μετέγραψα ταύτην ἀπὸ τοῦ χαρτίνου χειρογράφου 191Η τῆς μεγίστης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Λαύρας, γραφέντος ἐν τῷ [illegible] παρελθόντος αἰῶνος, εἰς μέγα 8ον. εὐαναγνώστως, καὶ κατέχοντος 138 φύλλα, δηλαδὴ 276 σελίδας. Ἀρχὴ τῆς βιογραφίας «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ σωτὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὁ ἐκ τεσσάρων στοιχείων» κ.λ.π. Τέλος αὐτῆς «ἡμῖν δὲ χάρις τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐστιν, ὃ οὐκ ἀσθενεῖ, οὐδὲ μακρύνεται ἀφ' ἡμῶν, ἀλλὰ πανταχοῦ πάρεστι, κατὰ δὲ τὴν ἀναλογίαν τῆς φυλακῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ ἐνεργεῖ ἡμῖν· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις» κ.λ.π. Καὶ τίς μὲν ὁ Κύριλλος Φιλεώτης ποιεῖται γνωστὸν ἡ βιογραφία· συγγραφεὺς δ' αὐτῆς ἐστι Νικόλαος ὁ Καταπεσκηνός, ἀκμάσας κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος. Ὡς ἐκ τοῦ ἐπωνυμίου δηλοῦται, ὁ Νικο-

Ἑλλ. Φ. Συλλόγου Παράρτημα τ. ΚΔ'. σελ. 98.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

λαος ἦν μοναχός τῆς Κατασκέπης, γνώριμος. ἡμῖν ὡς ποιητής δύο «παρακλητικῶν κανόνων» εἰς τήν Θεοτόκον.¹ ἡ δέ Κατασκέπη ἦν μοναστήριον, περί που τό τοῦ Πόντου στόμα κείμενον, ἴσως ἄνωθεν τοῦ σήμερον Γενί μαχαλέ ἴσως πλησίον τοῦ Ρούμελι-καβάκ· τό μοναστήριον τῆς Κατασκέπης ἔσχεν ἱδρυτήν τόν αὐτοκράτορα Μανουήλ Κομνηνόν, τούς εὐσεβεστέρους τῶν τότε μοναχῶν ἐκ τοῦ κόλπου τῶν θεραπειῶν καί ἀβάτου αὐτῷ συνελάσαντα;² καί περί οὗ ὁ πατριάρχης Κωνσταντίνος γράφει [illegible] τήν πρό τοῦ κόλπου τῶν θεραπείων [illegible]. «ὅπου πρό τῶν ἤδη νέων παραλίων οἰκοδομῶν ἔκειντο λείψανα ἀρχαίων κτιρίων, τάφων καί ἐκκλησίας... ἐρείπια τῆς μονῆς τῆς Κατασκέπεως».³ Ὁ Φιλεώτης ἐγεννήθη τῷ 1015, ἀπέθανε τῷ 1110. ὁ βιογράφος τοῦ Κυρίλλου δεέ-

1 Θεοτοκάριον· ἐκδ. Β', σελ. 132, 163.

2. Ἴδε «Βυζαντινόν Ἑορτολόγ.» σ. [illegible] εἰς τήν 8 Νοεμβρίου ἀρ. 20. Ἐφραίμιον ἐν Χρονικῷ στιχ. 4691–4701.

3. Κωνσταντινιάς, ἐκδ. β', σελ. 133. Χρήσιμα δέ καί τά ἐν τῇ σελ. 159 «ἀπό τό στόμιον τοῦ Πόντου μέχρι τοῦ [illegible], οὗ τό τό μεταξύ διάστημα καλεῖται κυρίως στόμα τοῦ Πόντου, τό δέ [illegible]

-πορος [illegible] Βυζαντ[illegible] ὁ Βόσπορος

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

ὥστε τινὰς εἰδήσεις ἱστορικάς, ὡς τὴν περὶ τῆς ἑ-
τεροδιδασκαλίας τοῦ Μανοῦ, ἐν φύλλῳ 65β, τὴν
περὶ συνηθείας εἰς τὰς Βλαχέρνας κατὰ παρα-
σκευὴν προσκυνήσεως, ὡς ἐν φύλλῳ 24α, τὴν πε-
ρὶ τῆς πρὸς τοὺς τάφους τῶν ἀποστόλων Πέτρου
καὶ Παύλου εὐλαβείας τῶν ἀνατολικῶν χριστι-
ανῶν, ἐν φύλλοις 34α καὶ 35β, τὴν περὶ τοῦ πολυπλη-
θοῦς τῶν ἐν Ὀλύμπῳ μονῶν, ἐν φύλλῳ 43β, καὶ τὴν
ὕπαρξιν ὑμνογράφου τινὸς Αὐξεντίου κτλ. ἐν φύλ-
λῳ 93α, συλλογὴν κανόνων καὶ στιχηρῶν ποιησα-
μένου. Δίκαιον δ' ἐστὶν εἰπεῖν ὅτι καὶ Κύριλλος
ὁ Φιλεώτης ἦν λόγιος ἀνὴρ ὡς καὶ Μιχαὴλ ὁ Μα-
λεῖνος. Διότι πολλαὶ τέως ἄγνωστοι βιογραφίαι μο-
ναχῶν, ὧν γεραίρομεν τὴν μνήμην, θέλουσι δείξει
ἀσφαλῶς ὅτι οἱ οὕτως ὑφ' ἡμῶν γεραιρόμενοι ἦσαν
ἄνδρες γραμμάτων μέτοχοι. Λέξεις τινές εἰσι
περίεργοι, καθ' ὃν τρόπον ἐξεδέχοντο ταύτας οἱ τό-
τε χρόνοι· λόγου χάριν: ἄτοπος (φύλ. 42α) ὁ μὴ ἔ-
χων ὡρισμένην διαμονήν· κατωβαρὴς (φ. 55β)
ὁ πάσχων ἐξ ὑδροκήλης· κυκλευταὶ μοναχοὶ (φ.
40α, 42α) οἱ περιφερόμενοι ἀπὸ μονῆς εἰς μονήν,
οἱ τῆς σήμερον ἀγιοπαντῖται· μαλλάκιον (φ. 30β)
ἀσφαλῶς δισσάκιον· μελισσοφάτνια (φ. 32) αὐτί-
ξηρον· μασλικὰς (φ. 137β) ὁ πάσχων ἢ φλασθέ-

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

σθενος· φλευκυλήσιος (φ 23β) ὁ καθ' ἡμᾶς φιλοκα-
λουθος· φοσσατικῶν (φ 42α) ἐκ τῆς λέξεως φοσσά-
τον = κατὰ στρατιάς, ἢ κατ' ἀγέλας. Ἐν φύλλῳ
87α δίδωσιν ἡμῖν συνταγὴν κατασκευῆς ἀ-
γιοζωμίου. Περὶ Φιλεᾶ καὶ Φιλεατίνης λίμνης,
ἧς ἀγνεῖς. βεβαίως κάτοικοι τῶν περὶ αὐτὴν με-
ρῶν, ἀναφέρονται τῷ 258 βλέπε Ζώσιμον, Κε-
δρηνὸν καὶ Χωνιάτην, ἀναφέρονται Φιλεὰν ἄ-
χρι τοῦ 1204 καὶ ὅσα περὶ τῶν περὶ Φιλεὰν
καὶ Δέρκον μερῶν ἔγραψαν, ἐν οἷς παρατίθε-
ται αἱ ἐκ. Βυζαντινοὺς χρονογράφους παραπο-
παι.

Εἶδός τι περιλήψεως τῆς τοῦ Κυρίλλου βιογραφί-
ας ἐποιήσατο ὁ Λοπάρεβ* ἡ παρ' ἐμοὶ περίληψις πε-
ριέχει ὅσα δέον ἵνα γινώσκωσιν οἱ φιλίστορες.
1 κατὰ γὰρ τὸ θρακῷον μέρος ἐν τῷ χωρίῳ Φιλεᾶ
γέγονέ τις ἀνήρ, βίῳ καὶ λόγῳ κεκοσμημένος....
ἦν γὰρ θεοφώτιστος ὁ παῖς· προκόψας δὲ τῇ κατὰ
θεὸν ἡλικίᾳ, ἐδέξατο καὶ σφραγῖδα ἀναγνώστου
παρὰ τοῦ τῆς χώρας ἀρχιεπισκόπου....... ²Εἰκο-
στὸν δὲ ἔτος φθάσας ζεύγνυται γυναικί... ³ὡραία
1. 1β.—2. 3β. ἔστι δὲ τὸ ἔτος 1034.—3. 4α—

*Ἡμερολόγιον Ἀνατολικὸν Κ. Βακαλοπούλου ἔτους 1896 σελ. 103-134

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μὲν τῷ σώματι, ὡραιοτέρα δὲ τῷ πνεύματι καὶ
γάρ, ὡς αὐτὸς ἐμοὶ διηγεῖτο, βοηθὸς ἦν αὐτῷ καὶ
συνεργὸς πρὸς τὴν προκειμένην αὐτῷ ὁδόν.... συλλα-
βούσης δὲ τῆς γυναικὸς καὶ παῖδα τεξάσης......
ὁ ὅσιος, πρῶτα μέν, κατὰ τοὺς θείους κανόνας,
τετράδα καὶ παρασκευὴν ἐξηροφάγει καὶ ἐ-
βραδύφαγει. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑδροπότει. εἶτα δευ-
τέραν, τρίτην καὶ πέμπτην ὡσαύτως ἤσθιε· σαβ-
βάτῳ δὲ καὶ κυριακῇ ἤσθιε πάντα, ἃ ἀμέμπτως
ἐφεῖται τῇ τῶν χριστιανῶν ἐκκλησίᾳ, χρώμενος τῷ
οἴνῳ ὀλίγῳ, κατὰ τὸν ἀπόστολον...... ἐπεμελεῖτο
δὲ καὶ τῆς κατὰ θεὸν ἀγρυπνίας...... καὶ ἐκδι-
δώσειν ἑαυτὸν καὶ ναυτικὴν κυβερνήτῃ τινὶ ἐπὶ
τρισὶν ἔτεσιν..... εἶτα ἀπήγγειλε τῇ συζύγῳ ὅτι
ἐν ἐκ τῶν δύο πρόκειται μοι ἢ χωρισθῆναί σου
καὶ τῶν παιδίων ἡμῶν καὶ ἐν μοναστηρίῳ ἀπελ-
θεῖν, ἢ μένοντα μεθ᾽ ὑμῶν ἀργίαν ἀσκῆσαι....
τότε οὖν ἤκουσεν ἡ σύζυγος αὐτοῦ, μετὰ δακρύων
παρεκάλει αὐτὸν λέγουσα· Κύριέ μου, μὴ καθα-
ρώσῃς τὴν δούλην σου ἐν τῷ τέως...... πεισθεὶς οὖν
λόγοις αὐτῆς ὁ ὅσιος ἔμεινεν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ,
μέλλων μικρὸν ποιῆσαι ἔνδοθεν αὐτῆς τοσοῦτον

4.5β.—5.9α—6.13α.—7.14α—8.14β.

Κυρι[illegible]

ὥστε πρεῖν αὐτὸν γονυκλινεῖν, καὶ τὰς εὐχὰς
αὐτοῦ προσφέρειν Θεῷ· Κοιμᾶσαι τοίνυν ἐν αὐ-
τῷ καὶ σὺν αὐτοῖς χρόνους αὐτῷ [illegible]..... 9 Φι-
λόσοφος δὲ σφόδρα ὢν ἀνήρ, ἐξηρ[illegible]ετο ἐπὶ ἱκανὸν
καὶ [illegible] φυγαδεύων ἐν τῷ ἐρημικωτέρῳ
τόπῳ τῆς χώρας..... 10 καὶ πάλιν [illegible]
[illegible] αὐτοῦ, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκ-
να ἐπισκεπτόμενος.... 11 ὥστε ποτὲ ἐν χειμε-
ρίῳ καιρῷ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν πο[illegible] γι-
νομένων καὶ ὄμβρου [illegible] καταρρηγνυμένου,
τοῦ ὁσίου πρὸ τῆς σκην[illegible]ζομένου, ἦλθε
τις ἀνὴρ ὁδοιπόρος ὑπὸ τὸ ψῦχος κατα[illegible]-
μένος, καὶ πρὸς τὸν ὅσιον ἀπιδὼν εἶπε·
«Κύριέ μου ποῦ ἐστιν ἡ οἰκία τοῦ παπᾶ Κυρια-
κοῦ τοῦ ἐρημικοῦ;» ὁ δὲ ἔκθαμβος γενόμενος, ἀ-
πεκρίνατο· «Ἐγώ εἰμι ὁ παπᾶς Κυριακός, οἱ
συγχωριανοί μου ἐν τῷ χωρίῳ οἴκοι ἐστέ. εἰ δὲ
ἐστὶν ὁ ἐρημικὸς ἀγροῷ;»... 12 Φιλοξενήσας δὲ ὡς
ὁ ὅσιος καὶ φιλόθεος, τετάρτου [illegible] καὶ ἀπαρα-
σκευῶν, τὸν ἐνιαυτὸν ἅπαντα, ἀποσπεύδει
[illegible] ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὴν 14 [illegible]
χρηστὴν δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον προσκυ-

9) 16a — 10) 17b — 11) [illegible] — 12) 21a — 13) 83b — 14) 24a

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης.

καὶ κατασπάζεσθαι· καὶ μετὰ τὴν συμ-
πλήρωσιν τῆς νυκτερινῆς δοξολογίας ἐπανέρ-
χεσθαι οἴκαδε· ἔστι δὲ ἡ ὁδός, ὥς τινες λέγουσι
μίλια τριάκοντα ἓξ ἢ καὶ τεσσαρά[illegible] ....
λιμοῦ δὲ σφοδροῦ ὥστε κατὰ τὴν χώραν γε-
νομένου καὶ πολλῆς θλίψεως ὑπὸ τοῦ λιμοῦ [16]
καὶ λοιμοῦ συμβάσης...... "ὑποστρέψαντ[illegible] τῆς
Θεοτόκου" [17] ἔφθασε τὸ χωρίον Νεάπολιν καὶ ἐρω-
τηθεὶς παρὰ τοῦ κουράτορος [illegible] καὶ πόθεν.
ἵστατο [illegible] καὶ τὸν ἄρτον [illegible] μετ[illegible]
......"ἠξίωσε δὲ αὐτὸν ὁ ὅσιος [illegible] ἀνὴρ [18] γράφ-
ων μοναχὸς ἐν τῇ βασιλευούσῃ [illegible]
λόγῳ κεκοσμημένος, διεπέμψατο μετὰ γραμμά-
των ὡς μέγα τινὰ θησαυρόν, πρὸς τὴν γυναῖκα
τῶν ἀδελφῶν, τὸ [illegible] Κομνηνήν, οὔπω δὲ ἦν
βασιλεύσασα, ἐκεῖνα γὰρ αὐτήν, κρατοῦντος τότε
τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας [illegible] τοῦ εὐσεβεστά-
του κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Δούκα.... ἀπελθὼν μέντοι
ὁ ὅσιος πρὸς αὐτήν, τὰ γράμματα [19] αὐτῇ δέδωκεν
ἡ δὲ ταῦτα ἀναγνοῦσα προσεκύνησεν αὐτοῦ τοὺς πό-
δας... ὡς αὐτοὺς δὲ καὶ αὐτοὶ γόνυ κλίνοντες ἠτεῖτο
εὐχήν.... [20] ὡς μονάζουσα δὲ οὖσα ἡ γυνή, δέδωκεν αὐτῷ

16) 24β.— 1?) 25β.— 17) τῶν Βλαχερνῶν ἰουν.— 18) 27β.— 19) 28α.— 20) 28α.— 21) 29β.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

καὶ χρήματά τινα· ἃ καὶ μὴ βουλόμενον δέξασθαι
δι' ὅρκων αὐτὸν ἔπεισε [illegible] ἥκε..... Ἄλλοτε δὲ πά-
λιν ἐπεθύμησεν ὁ ὅσιος ἀπελθεῖν ἐν Χώναις καὶ
προσκυνῆσαι τὸ γεγονὸς θαῦμα παρὰ τοῦ ἀρχιστρα-
τήγου Μιχαήλ.....[22] Ἐλθὼν δὲ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀρχιστρα-
τήγου καὶ εἰσελθὼν προσέπεσε τῇ ἁγίᾳ εἰκόνι αὐ-
τοῦ.... [23] Εἶτα τῇ θεοῦ συνεργίᾳ καὶ χάριτι ὑπέ-
στρεψεν οἴκαδε. Ἄλλοτε ἠθέλησεν ἀπελθεῖν εἰς προσ-
κύνησιν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὃς τὴν οἴ-
κησιν ἐκέκτητο ἐν τῇ [illegible] ἐν τῷ χωρίῳ Νεαπό-
λει ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Φιλ[illegible]ου· ἦν δὲ ὁ τοιοῦ-
τος ἀββᾶς ἀνδρεῖος τὴν ψυχὴν καὶ γενναῖος τῷ σώ-
ματι· ἐκέκτητο δὲ καὶ ὀλιγοστὰ [illegible]
..... ἐκέκτητο δὲ ὁ ὅσιος ὁμαίμονα δεύτερον
αὐτοῦ, παντελῶς τῶν γραμμάτων ἄπειρον, θεοσό-
φιστον δέ, σώφρονα καὶ ἁγνόν, εἰ καί τις ἄλλος.
φιλεργόν;[24] μεταδοτικόν, φιλήσυχον, φιλάδελφον καὶ
φιλόθεον, ὅς, κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ χαίρειν εἰ-
πών, ἠθέλησεν ἀπελθεῖν εἰς Ῥώμην, χάριν προσκυ-
νήσεως τῶν ἁγίων ἀποστόλων..... γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ
αὐτάδελφος αὐτοῦ συνηκολούθησεν αὐτῷ.... πεζο-
πορoῦντες καὶ τοσοῦτον κόπον ὑπομένοντες......[25]

22) 32α.— 23) 32β.— 24) 34α— 25) 35β.

φθάσαντες δὲ τὴν περίφημον Ῥώμην καὶ τοὺς τάφους τῶν ἁγίων ἀποστόλων προσκυνήσαντες καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖσε ἐν ταῖς κατὰ Θεὸν ὁμιλίαις αὐτῶν καὶ θέαις ὠφελήσαντες, ὑπέστρεψαν οἴκαδε..... ἐτύγχανε δὲ πλησίον τοῦ χωρίου αὐτῶν ἐκκλησίαν προσοικοῦν τῷ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀνόματι κα- μνονομένην, ἄοικον δὲ καὶ ἀνεπιμέλητον, ἐν ᾗ ὁ Μιχαὴλ κατοικήσας καὶ ἀπεργάσας μετὰ τὸ μάθη [illegible]..... οἰκεῖον κόπων καὶ πόνων μοναστήριον συνεστήσατο καὶ ἀδελφοὺς ἐκτήσατο καὶ συντόμως εἰπεῖν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι καὶ εὖ εἶναι αὐτὴν ἀπειργάσατο.... ἀπήρχετο[26] δὲ ὁ ὅσιος αὐτάδελφος αὐτοῦ εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ· αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ ῥυθμίζων καὶ κανονίζων αὐτοὺς[27] εἴς τε τὴν ψαλμῳδίαν αὐτῶν, καὶ εὐχήν, καὶ δίαιταν, καὶ ἀποταγήν, καὶ ὑποταγήν ....εἶτα πάλιν κατήρχετο[26] ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελλίῳ ἡσυχάζων μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ[4], τὸ παραδοξότατον καὶ μοναχοῖς ἐξαίρετον. Ἐγένετο δέ τις ἐθνῶν ἐπιδρομὴ κα-

26) τὸ ἀπήρχετο καὶ κατήρχετο δείκνυσιν ὅτι ἡ μονὴ τοῦ Σωτῆρος ἦν ὑψηλότερον τῆς [illegible] — 27) [illegible].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

τά τό θρακῷον μέρος· καί πάντων τοῖς φρουρίοις
προσφευγόντων, προσέφυγε καί ὁ ἀββᾶς Κανδαῦ
σὺν μετά τῶν συναδέλφων αὐτοῦ εἰς τό φρούριον
Δέρκου· ὁ δέ ὅσιος εἰς ἐρημικώτερον τόπον τῆς
λίμνης ἀπελθών, καί εἰς ὄρος μικράν καλύβην
πηξάμενος, ἐκεῖσε ἦν, ἕως οὗ ὁ Θεός τούς δεινά
τοὺς ἐκτείνοντας ἐκ τῆς χώρας ἀπήλασεν. Ἔκτοτε
οὐκ ἠθέλησεν ὑποστρέψαι εἰς τήν οἰκίαν αὐτοῦ.
ἀλλ' ἀπελθών ἐν τῇ προρρηθείσῃ μονῇ τοῦ Θεοῦ
καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἀποκα-
ρείς, Κύριλλος μετονομασθείς ἦν μετά τοῦ ἀδελ-
φοῦ, μᾶλλον δέ ἀδελφῶν.[29] Μετά μέν πρῶτα
συνέψαλλε μετά τῶν ἀδελφῶν καί συνηύχετο,
διά τήν αὐτῶν ἀμέλειαν, καί ἐν τῇ τραπέζῃ
αὐτῶν συνεκάθητο.... βίους ἁγίων ἀνδρῶν ἐξ-
ηγούμενος...[30] μετά δέ τριετῆ χρόνον, συνεκ-
κλησίαζε μετ' αὐτῶν ἐν σαββάτῳ καί κυρια-
καῖς καί ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς μέχρι τι-
νος καιροῦ. ἔπειτα καί τελείως ἡσύχασε· μή
παραβάλλων τινί, μή τῆς μονῆς ἐξερχόμενος, μη-
δέ ἐν αὐτῇ περιπατῶν....[31] Ἐσιώπησε δέ τρισί
χρόνοις, μηδενί τό παράπαν συντυχών, πάρεξ τοῦ
διακονοῦντος αὐτῷ....[32] εἰργάζετο δέ, σύν τῷ ὀλ-

29/27β — 30/28α — 31/29α — 32/29β.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

λος τῷ κήπῳ αὐτοῦ καὶ ἐσπανισμένα λάχανα[33] ἐξ
ἐρίων ὧν τὰ μὲν εἰργάζετο, τὰ δὲ τοῖς ἀδελφοῖς παρεί-
χε, πρὸς τὸ δοῦναι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς....[34] τοὺς
δὲ συγγενεῖς οὐχ' οὕτω χρὴ δέχεσθαι, τὴν ἐξ αὐτῶν
ἡμῖν προσγινομένην βλάβην καὶ τὸ φιλόθεον...
[35] εἰ τις οὖν τοὺς τοιούτους συγγενεῖς ἀπώσους παρέ-
σει, ἤγουν μὴ ἔχοντας τόπον, οὐχ ἁμαρτήσει τοῦ
πρέποντος.... ὁ μὲν ὄφις κέκτηται φωλεόν· καὶ
πάντα τὰ ἑρπετὰ θηρία τῆς γῆς ὁμοίως καὶ
οἱ ἄνθρωποι [illegible] ἐξ αὐτῶν μεταβαίνου-
σι ἀσσαλεύτως ἅμα κατὰ θείαν πρόνοιαν....[36]
Δέδωκε δὲ ποτὲ ἐσπανισμένα [illegible] ἔνδεκα τῷ
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλορίστῳ [illegible] πορευομέ-
νῳ εἰς Ἀρμαγον, τοῦ πωλῆσαι αὐτὰ πρὸς σῖτον...[37]
ὅτε δὲ ἦν ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὅσιος, τὸ τῶν [illegible][38]
ὡρολόγιον ἔψαλλεν...[39] [illegible] δὲ τὴν σπουδὴν γέρων ἐξ-
ῆλθε πάλιν [illegible] τὴν Θύσιν ἀδελφοὺς καὶ μέ-
χρι τοῦ Θρακῴου μέρους· ὄντων δὲ καταφευ-
γόντων ἐν τοῖς φρουρίοις, διὰ τὸ ἐπικείμενον κίν-
δυνον, οὐκ ἠθέλησεν ὁ ὅσιος εἰσελθεῖν ἐν τῷ φρου-
ρίῳ Δέρκου ἀλλὰ εἰς τὴν Προποντίδα τοῦ Σκενό
ἀπελθὼν, πρὸς τινας μοναχούς, ἐδέχθη ὑπ' αὐτῶν

33 ἐσπανισμένα λάχανα [illegible] 34) 41α.—
35) 41α.— 36) 43α — 37) 43β [illegible]

ἀσκεῖται καὶ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ προεστῶτος τῆς μονῆς.[40] Σελ. 101
Ἦν δὲ τῷ τότε καὶ ὁ τῶν σκυθῶν ἀφόρητος χειμὼν ἐ- 102
κεῖνος, τῇ τοῦ θεοῦ βοηθείᾳ καὶ τῇ τοῦ κρατοῦντος
συνεργίᾳ εἰς γαλήνην μετεβλήθη. Τούτων οὕτω συμ-
βάντων ἀνῆλθ(ε)ν ἐν τῇ μονῇ, ἐν ᾗ καὶ πρώην κατῴ-
κησε, ἡσυχάζων ἐν τῷ κελλίῳ......[41] Ἦν δέ τις ἀνὴρ ἐν τῷ
χωρίῳ Φιλέα Ἠλιάδας ἐπονομαζόμενος· οὗτος κατα-
βαρὴς ὢν ἐπὶ χρόνοις πλείστοις καὶ εἰς γῆρας ἤδη
ἐλάσας ἐβαρεῖτο ὑπὸ τῆς νόσου· ἠθέλησε λοιπὸν
ἰατρευθῆναι· ὁ δὲ ἰατρὸς οὐκ ἐβούλετο τοῦτο ποι-
ῆσαι, διὰ τὸν γέροντα αὐτοῦ [illegible] ἀναγκασθεὶς
δὲ παρὰ τοῦ ἀσθενοῦντος εἶπεν [illegible] ὁ ἀββᾶς Κύ-
ριλλος σφίγξῃ τὸ σχοινίον μετὰ τῶν χειρῶν αὐ-
τοῦ, οὐ δύναμαί σε ἰατρεῦσαι...[42] Ἦλθε πρὸς αὐ-
τὸν Κωνσταντῖνος ὁ Χοιροσφακτης· ἦν ἄνθρωπος
εὐλαβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεόν· λέγει αὐτῷ·
«Οἶδας ὅτι κέκτημαι πλησίον τῆς μονῆς κτῆ-
μα· ἀφορίζομαι λοιπὸν τοῦτο τῇ ἁγιωσύνῃ σου
ἐξ ὁλοκλήρου· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τὰ ζῷα, ὅσα
ἐν αὐτῷ κέκτημαι· καὶ εἰ κελεύεις, ἔστωσαν ἐν
τῇ μονῇ· εἰ δὲ οὔ, πωλήσας αὐτὰ μετὰ τῶν ἐν αὐ-
τῷ, δίδαξ πτωχοῖς»......[43] τούτων ἀκούσας ὁ γέ-
ρων ἐθαύμασε.....καὶ φησὶ πρὸς τὸν ὅσιον·

40) 53β. — 41) 55β. — 42) 58. — 43) 59α.

ὄντως, τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις...... Πα- Σελ. 102
ραγένετο δὲ πρὸς τὸν ὅσιον Εὐμάθιος, δούξ. ὁ
Φιλοκάλης· ὁ δὲ λέγει· Τί ἐλήλυθας ἐνταῦθα μονο-
χούκε;.... ἀφαιδῶς τὰ ποίμνια σπαράσσων;..[44]
ὅτε δὲ ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς κῦρις Ἀλέξιος
ἐξῆλθε σὺν θεῷ πολεμήσων τοὺς Φράγγους, λέ-
γω δὲ τὸν ὑπερηφανῆ καὶ ἀλαζόνα Βαϊμοῦνδον
ἐκεῖνον..... εἶπον αὐτῷ «Ἀββᾶ, τίς ἄξιος γνῶ-
ναι ἐν ἀληθείᾳ πῶς μέλλει εὐοδωθῆναι τὸ
ταξίδιον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς [illegible] ὁ δὲ εἶπε.....[45]...
«καὶ ἤδη [illegible] ὑποτάξαι αὐτὸν ἔχει»..... Ἦν δέ
τις ἱερεὺς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς [illegible] τὸ ἐπί-
κλην Μανός· οὗτος οἰόμενος εἶναί τι, μηδὲν ὤν,
χαμερπὴς ὢν καὶ ὑπήκοος, οὐκ ὀρθῶς νοῶν
τὰς Γραφάς, ἐκ τοῦ κατὰ μικρὸν σκολιῶς καὶ
τὰς παρερμηνεύων συνέλαβε πόνον καὶ ἔτεκεν
ἀνομίαν, ἕως οὗ καὶ περὶ τὴν πίστιν ἐσφαλ-...
μένα ὁ ὅσιος, θέλων αὐτὸν διορθώσασθαι ἔφη
....[46] «Καὶ σύ, παρερμηνεύων τὰς θείας Γραφάς
ἀνακολούθως φλυαρεῖς περὶ τῶν πέντε ἀνδρῶν
τῆς Σαμαρείτιδος, ὅτι οὐ κυρίως ἦσαν ἄνδρες
ἀλλὰ τὴν χεῖρα αὐτῆς ἐκάλεσε πέντε ἄνδρας·
μετ' αὐτῆς γὰρ ἡμάρτανεν».........[47]

44/64β.—45/65α.—46/65β.—47/70α.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο·
ἀκούσας τοῦτον ἐγώ, ὅτι ὁ Ἰανὸς ἐτελεύτησεν, εἶ-
πον τῷ ὁσίῳ.... 48 ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ ὁ καὶ προ-
εστὼς τῆς μονῆς εἶπεν· «Ἀββᾶ, δοκεῖ μοι κρεῖτ-
τον εἶναι τὸ καταλεῖψαι τὴν ἡγουμενείαν τῶν
ἀδελφῶν· τίς γάρ εἰμι ὁ ἐλεεινός;» καὶ ὁ ὅσιος·
«Ταῦτά εἰσι τὰ ἐκβάλλοντα τὸν ἡγούμενον τῆς
ἡγουμενείας. Ἐὰν ἔστιν αἱρετικός. Ἐὰν ἡττῆ-
ται σαρκικῷ πάθει καὶ γίνηται κακὸν ὑπό-
δειγμα τοῖς ἀδελφοῖς. Ἐὰν καταγράφει τοὺς τῆς
μονῆς εἰς οὐδὲν δέον. Ἐὰν [illegible] ἢ καὶ συν-
[illegible]
εχῶς συνομιλῇ· τῆς [illegible] ἀκολου-
θίας καὶ τῶν συνήθων προσευχῶν. Ἐὰν καταλύ-
ῃ τὰς παραδεδομένας νηστείας ὑπὸ τῶν ἁγίων
ἀποστόλων καὶ θεοφόρων [ἀποστόλων] πατέ-
ρων. Ἐὰν τὰς ἀξίας σιωπῆς ἐξαγορεύσεις
τῶν ἀδελφῶν ἀνακαλύπτῃ πρὸς τὸ καταισχῦ-
ναι αὐτούς. Ἐὰν παιδία κοσμικὰ διδάσκων-
ται ἐν τῷ κοινοβίῳ. Ἐὰν συνεχῶς εἰσέρχωνται
γυναῖκες ἐν τῷ κοινοβίῳ. Ἐὰν συνεργῇ τοῖς ἁμαρ-
τήμασι τῶν ἀδελφῶν καὶ οὐ μᾶλλον καταρ-
γῇ, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ, ἐλέγχων, ἐπιτιμῶν, παρα-
καλῶν. Ἐὰν ἔστιν ὁ ἡγούμενος [illegible] πα-
ρὰ τοῦ τῆς χώρας ἀρχιερέως, καθὼς οἱ θεῖοι κα-

1/268

τους διαφορεύουσιν. Ἐὰν ἐπὶ ἀφορμῇ[49] χρημά- Σελ. 102
των δέηταί τινος καὶ ἀποτύχῃ. Ἐὰν τὸ καθὰ
ἀρχῆθεν κοινόβιον μεταλλάξῃ εἰς ἰδιορρυθμικόν»
....[50] Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ὑμεῖς δὲ τί ἐφάγετε
σήμερον; ἦν δὲ παρασκευή. Ὁ δὲ «ἁγιοζώμινον,
ἀββᾶ». — Καὶ ὁ ὅσιος· «Τί δὲ ἐστιν αὐτό»; — «Βάλ-
λουσιν, ἔφη, κρόμμυα καὶ ἕτερα εἴδη μετὰ ἀ-
ρωμάτων τινῶν, καθὼς κείνηται καὶ λέ-
γεται ἁγιοζώμινον». — Ἀκούσας δὲ καὶ στενά-
ξας εἶπεν· «Οὐαί μοι, ἀδελφέ, ὅπου ἐχώρισας
αὐτό· γαστριμαργοζώμινόν ἐστι...[51] Παρακα-
λῶ, ἀδελφέ, εἰ οὐ δύνασθε αὐτὸ καταργῆσαι, κἂν
μὴ καλῆτε ἁγιοζώμινον, ἐπεὶ ὑβρίζετε τοὺς ἁγίους»
......Καὶ οὐ θαῦμα. Πεντήκοντα γὰρ ἔτη καὶ
πρὸς εἶχε μὴ γευσάμενος ἐλαιοῦ ἢ οἴνου ἢ στα-
φυλῆς ἢ ἄλλης τινὸς ὀπώρας καρπῶν, πάρεξ κυδω-
νιῶν...[52] Ἦν δὲ ὁ τοιοῦτος (αὐτοχειροτόνητος μονα-
χὸς) ἔχων πνευματικὸν πατέρα, ἄνδρα ἀρετῇ
πάσῃ κεκοσμημένον, ὃς ἦν μαθητευθεὶς ἁγίῳ τι-
νι ἀνδρὶ ἐν τῷ Θαβὼρ καλουμένῳ ὄρει· τοσαύτη Σελ. 103
δὲ ἦν ἡ κατάνυξις αὐτοῦ, ὡς μὴ ἀδειάζειν ἀπ' αὐ-
τῆς σχεδὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας· συλλέξας γὰρ τῶν
ἁγίων ἠχῶν τὰ στιχηρὰ καὶ τοὺς κατανυκτι-
κοὺς κανόνας, καὶ ποιήσας βιβλίον, οὐκ ἐδίδου

49) 77α. ὥστε δέκα τρεῖς αἰτίαι καύσεως. 50) 87α. Τὸ δὲ ἰδιορρυθμικὸν δη-
λοῖ τὸ σήμερον λεγόμενον ἰδιόρρυθμον. — 51) 87β. — 52) 90.

ἑαυτῷ ἀνάπαυσιν, ὀλίγην ἔλαβον αὐτῆς ἑκόντος καὶ ἡμέρας μετὰ λυπούσης καρδίας.... [53] ἤθελε δεήσασθαί με τὸν ἀνάξιον· ἦν γὰρ ὁ ὅσιος οὗτος ἀνὴρ ἔν τινι μοναστηρίῳ τῆς Προποντίδος ξενιζόμενος, ὃ καὶ Ἀνδροσθένειον λέγεται· καὶ μὴ μελλήσας ἀπῆλθον εἰς προσκύνησιν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ, καὶ εὗρον αὐτὸν ἀνακείμενον καὶ μόλις φθεγγόμενον..... παρίστατο δὲ αὐτῷ καὶ ἰατρός..... ὁ δὲ ὡμολόγει μὴ εἰδέναι. [54] Ὡς δὲ εὗρον αὐτόν, εἰδὼς τὴν κατὰ θεὸν ἐργασίαν αὐτοῦ συνῆκα ὅτι ἐκ τῆς νηστείας ἐπισυναχθείσης βίβλου τῶν καταγωγικῶν κακόπτης συνέβη μὲν αὐτῷ ἡ νόσος, διὰ τὸ ἐγγυμνάζεσθαι τοῖς ῥήμασιν αὐτῆς καὶ ἐκδοῦναι ἑαυτὸν εἰς ἄμετρον ἀγωνισμόν..... καὶ θεὶς εἰς τὸν τράχηλόν μου τὴν ἁγίαν αὐτοῦ χεῖρα, ἐκ περιχαρείας εἶπέ μοι· "Τὴν ἡμετέραν βίβλον ὁ ἰατρὸς οὐκ ἀνέγνωκε, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐπέγνω τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν..... τῶν αἰσθητῶν ἰατρῶν τὰς μὲν ἐπιτυχίας ὁ ἥλιος ὁρᾷ, τὰς δὲ ἀποτυχίας ἡ γῆ καλύπτει· ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ τὴν ἐμπειρίαν τοῦ ἰατροῦ μου, ὅτι οὐκ ἐᾷ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀρρώστους καταπονεῖσθαι, τάχιον αὐτοὺς τοῦ ζῆν ἀπαλλάττων"..... [55]

53) 94α — 54) 94β. — 55) 95α.

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

Σελ. 103

Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐν γνώσει ἀκτημοσύνη τοῦδε
τοῦ ὁσίου, ὡς μὴ ἔχειν ἄλλο τι τοῦ αἰῶνος τούτου,
ἢ τὴν προρρηθεῖσαν βίβλον, ἣν καὶ ἀπεχα-
ρίσατό μοι τὸν θάνατον προνοηθείς..... Ἔκτοτε
ζήσας ὁ ὅσιος οὗτος ἀνὴρ ὡσεὶ μῆνας πέντε
ἠσθένησε τὴν πρὸς θάνατον· οὗτος ὁ ὅσιος
Αὐξέντιος (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα αὐτῷ)..... [56] Λι-
μοῦ δέ ποτε γενομένου σφοδροῦ, καὶ πολλῶν
θνησκόντων, μὴ δυνάμενος ἄλλο τι παρασ-
χεῖν ὁ ὅσιος, [57] τοῦ ἐφημερινοῦ ἄρτου, οὗ ἤσθιε,
τὸ ἥμισυ, ὃν ἐξ ἔθους ἐλάμβανεν ἐκ τῆς μονῆς, πα-
ρεῖχε ποτὲ μὲν ἑνὶ ὀρφανῷ ποτὲ ἑτέρῳ· καὶ
οὕτως ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τρέφων, σὺν θεῷ, ἐξεί-
λετο αὐτοὺς ἐκ τῆς [illegible] ὀργῆς..... [58] Ποτὲ γὰρ
ὁ εὐσεβέστατος καὶ τρισμακάριστος βασιλεὺς
Ἀλέξιος.... ἀκούσας καὶ χαρᾶς πλησθεὶς ἔστει-
λε τῆς συνεύνου αὐτοῦ τὸν ὁμαίμονα, τὸν πρωτο-
στράτορα, ἦν γὰρ φιλομόναχος καὶ αὐτός. [59] Βα-
δίσας ἔστη ἔξω τῆς θύρας τοῦ κελλίου, κεκλεισμέ-
νης οὔσης, καὶ κρούσας εἶπεν..... Ἐγώ εἰμι Μιχαὴλ
ὁ Σεβαστὸς καὶ πρωτοστράτωρ..... [60] Καὶ δι' ὅ-
λης νυκτὸς προσομιλησάντων, τῆς ἡμέρας ἤδη
ἐπιφωσκούσης, ἀναστὰς ὁ Σεβαστὸς ἐξῆλθεν

56) 97α.— 57) 99β.— 58) 101α.— 59) 101β.— 60) 110α.

Βυζ. 103

ἐπερῶν δὲ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς μονῆς ἠρώτησεν,
εἰ ἄρα ζῇ τις τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν
τοῦ ὁσίου, ἀναμαθὼν δὲ ὅτι ζῇ ἡ θυγάτηρ αὐ-
τοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς, εὐθέως ἐπιπέμπει
αὐταῖς τὰ πρὸς χρείαν, καὶ ἀπῆλθε χαίρων.
....[61]"ἀπελθόντος μέντοι πρὸς τὸν ὅσιον τοῦ βα-
σιλέως πανοικί, τὰς κεφαλὰς αὐτῶν κλινάν-
των καὶ ἀλλήλους εὐλογησάντων καὶ κατα-
σπασαμένων.... [62]καὶ προσομιλησάντων περὶ
σωτηρίας ψυχῆς, ἀγάμενος ὁ βασιλεὺς ἔφη πρὸς
αὐτόν.....[63]"Ὁ τόπος, ἐν ᾧ κεῖται ἡ μονή, τά-
χα, ὡς λέγεις, τοῦ δημοσίου ἐστίν· ἀλλ' οὖν ἀπὸ
τῆς ὥρας ταύτης ἀφορίζομαι αὐτὸν πρὸς
τὴν μονήν· καὶ εἴ τι δίκαιον κέκτηται ἐπ'
αὐτοῦ, ὡς λογισθέντος τοῦ τοιούτου τόπου πα-
ρὰ τῆς βασιλείας μου. ποιήσω δὲ καὶ τῇ
μονῇ χρυσόβουλλον ἐξκουσσείας, τοῦ εἶναι ἐπὶ
τῆς ἀπειρίας ἀμέτοχον". Ὃ καὶ πεποίηκεν.
.....ἐκβαλὼν δέδωκεν αὐτῷ χρυσίου λίτρας πέν-
τε, τοῦ δοῦναι τοῖς ἐνδεέσι, τῇ δὲ μονῇ λίτραν
μίαν· καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὰ βασίλεια χαίρων
.....πάνυ γὰρ ἦν φιλομόναχος ὁ ἀνήρ· καὶ ἔλε-
γε....[64]"Πότε ἂν ταξιαρχεῖς; ἐπέμφθην παρὰ

61) 110β. — 62) 114β. — 63) 115α.) 64) 116α.

τοῦ βασιλέως εἰς Ἀνατολὴν πολεμῆσαι Ῥουσέλην Σελ. 103
τὸν Φράγγον, ὃς κακὰ οὐ τὰ τυχόντα ἐποίει. Ἡ
δὲ μήτηρ μου, φιλομόναχος οὖσα, προσέταξέ μοι
ἄνδρα τινὰ ἅγιον συνακολουθῆσαί μοι, οὐ μό-
νον δὲ ἀλλὰ καὶ πατέρα πνευματικὸν ἔχειν
αὐτόν. Ἀπῆλθον οὖν ἐν τῇ Ἀνατολῇ· περιπεσὼν δὲ
ἐν ἀσθενείᾳ, εἰσελθὼν ὁ ἅγιος καὶ πνευμα-
τικός μου πατὴρ Ἰγνάτιος...... καὶ ἔλεγεν·
«Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, εἰσάκουσόν μου τοῦ ἀχ-
ρείου δούλου σου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, καὶ ἆρον
τὸ ἄλγος ἀπὸ τοῦδε δὸς ἐμοί...... καὶ ἀσπασά-
μενός με ἔφη· ἐπιβὰς τῷ ἵππῳ σου ἔρχου σὺν θε-
ῷ τῆς διακονίας σου, καὶ ὅταν, οἷς κρίμασιν
οἶδεν αὐτός, θήσει τὸν θεήλατον Ῥουσέλην ὑπὸ
τοὺς πόδας σου, τότε καὶ τὸ ἄλγος διὰ τῆς αὐ-
τοῦ χάριτος ἀφήσετε ἀπ' ἐμοῦ.» Ἐπὶ Θεῷ δὲ
μάρτυρι, ὡς εἶπε τὸ ἀψευδὲς αὐτοῦ στόμα, οὕ- Σελ. 104
τω γέγονεν.... Πᾶσι γὰρ τοῖς μοναστηρίοις, οὐ
μόνον τοῖς οὖσιν ἔσωθεν τῆς βασιλευούσης τῶν
πόλεων ἀλλὰ καὶ τοῖς κύκλῳ αὐτῆς, ἔν τε δύσει
καὶ ἀνατολῇ, καὶ ἐν ὄρεσι, τὸν ἀρκοῦντα αὐτοῖς
σῖτον μετὰ καὶ τοῦ [illegible], ὡσαύτως καὶ ἔλαι-
ον, διὰ σιγιλλογράφου βούλλου τετύπωκε, πλὴν ὀλίγων
τινῶν τῶν εὐθηνούντων· τοῖς δὲ ἐν ὄρεσι καθημέ-

ση·1166·

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης.

τοις καί μᾶλλον τοῖς εὐλαβεστέροις πάντα τά
χρειώδη παρεῖχε, μέχρι καί αὐτῆς ἐνδομενείας μο-
ναχοδάπας ὁ φιλομόναχος..... εἰ δ' ἦν γάρ ἐπεσκέπτε-
σε τόν γέροντα ὁ βασιλεύς σύν τῇ εὐσεβεστάτῃ
αὐγούστῃ καί τοῖς τέκνοις αὐτῶν, τοσοῦτον
ἠγαθύνθησαν οἱ πανόσιοι αὐτῶν ἐκ τῆς
θείας καί γλυκυτάτης ὁμιλίας τοῦ ὁσίου, ὥς
καί αὐτά τά ἱμάτια ἀποδύσασθαι καί
δοῦναι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς αὐτοῦ. οὐ μόνον δέ,
ἀλλά καί τά τέκνα αὐτῶν καί τό ἐπ' αὐτοῖς τό
αὐτό ἐποίησαν· οἱ καί [illegible] οἱ ἐν Χριστῷ
ἀδελφοί πάλιν ἀνωραΐσθησαν [illegible] τοῖς αὐτοῖς ἐν τῇ
δόξῃ. τίς γάρ ἠδύνατο εἰπεῖν ἀγαθά ὁπόσα καί
ὄντα; καί γέγονε χαρά ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ
διά τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ. ἦν γάρ κατά
τόν καιρόν ἐκεῖνον λιμός ἰσχυρός. Φήμης
τοιγαροῦν γενομένης ὅτι ὁ ἀββᾶς Κύριλλος δια-
νέμειν ἐπιστεύθη χρυσίον, συνεπορεύετο πλῆθος
πολύ πρός τήν μονήν..... ὡς δέ διένειμαν οἱ μο-
ναχοί τάς πέντε λίτρας τοῦ χρυσίου, ἅς δέδωκεν
ὁ βασιλεύς εἰς διανομήν τῶν πτωχῶν, ὁ ἄλλος ὁ
μή λαβών ἔτι καί ἔτι ἐπέκειτο ὀχλῶν τοῖς μο-
ναχοῖς· τοῦτο μαθών ὁ ὅσιος λέγει τῷ

66/3176

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· «Οὐ δέδωκε τῇ μονῇ ὁ βα-
σιλεὺς λίτραν χρυσίου;» ὁ δέ, καί, φησί· καὶ δι-
«διανεμάτωσαν καὶ αὐτήν»...[67] μετ' ὀλί-
γον ἦλθε πρὸς τὸν ὅσιον ὁ σύγγαμβρος τοῦ παμ-
μακαρίστου βασιλέως ὁ Παλαιολόγος, δοὺς αὐ-
τῷ καὶ ἀπόδεσμον χρυσίου ἁδρόν· ἠράσθη γὰρ
τὸν ὅσιον πάνυ......[68] Ἀσθενήσας δέ ποτε ὁ ὅσιος,
ἦν γὰρ περίπου τὰ ἐνενήκοντα ἔτη, καὶ ὑπὸ
τοῦ γήρως καταπαρεθεὶς καὶ τῇ νόσῳ κατα-
τρυχωθείς, ἔκειτο ὡς ἄλλος ἄτονος......[69]
ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἦλθε πρὸς τὸν
ὅσιον παρευθύς....ἰδὼν δὲ τὸ στρῶμα τῆς μο-
νῆς διερρηγμένον, προσέταξε γενέσθαι αὐτὸ
ἐκ βάθρων καὶ κτισθῆναι· ὁ καὶ γέγονε· κτισ-
θὲν δὲ ἵστατο θαυμάσιον πάντων τῶν ἐντυγχα-
νόντων αὐτῷ εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ......[70] Οὗτος ὁ πατὴρ ἡμῶν Κύριλλος
τριακοστὸς ὢν ἀπήρξατο τῆς οἰκήσεως αὐτῆς
σὺν θεῷ, [illegible] ἑξήκοντα ἔτη ἀσκήσας, τὰ μὲν
ἐν τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ, τὰ δὲ ἐν τῇ μονῇ, ἡσυχάζων
οὐκ ἠσθένησεν ἐν τοῖς τοσούτοις ἔτεσιν.......[72]
Ἔθος εἶχεν Ἰωάννης ὁ σεβαστὸς καὶ ἀνεψιὸς τοῦ
παμμακαρίστου βασιλέως καὶ γαμβρὸς τοῦ.

---

[67] [illegible]

Κύριλλος ὁ Φιλεώτης

πρωτοστράτορος ἀπέρχεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἅγιον γέροντα, καὶ τῶν αὐτοῦ ὁμιλιῶν καὶ ἁγίων εὐχῶν ἀπολαύειν.....[72] Ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐννηκοστοῦ πρώτου ἔτους ἤρξατο ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς ἐσθίειν ἑψητὸν μέν, ἀνέλαιον δέ· τῷ δὲ ἐννηκοστῷ δευτέρῳ κατέλυσε καὶ εἰς ἔλαιον.....[73] Ἐν δὲ τῷ ἐννηκοστῷ ὀγδόῳ ἐνιαυτῷ, τὰς μὲν θερινὰς ἡμέρας ἀσθενῶς περιῆγεν ἑαυτόν, ἀπὸ δὲ τοῦ φθινοπώρου κατεκλίθη τέλειον.....[74] Ἐτελειώθη δὲ ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Κύριλλος τῇ δευτέρᾳ τοῦ Δεκεμβρίου μηνός, ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἐννεακαιδεκάτου.

Ἔτι δὲ ζῶν ἐνετείλατό μοι μὴ θάψαι αὐτὸν ἡγούμενος, ἀλλ' ἐν τῷ τάφῳ τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ.....[75] Μετὰ δὲ παρέλευσιν ἐνιαυτῶν ἕνδεκα τῆς πρὸς Χριστὸν αὐτοῦ ἁγίας μεταστάσεως, ἐτόλμησα ἀνοῖξαι τὸν τάφον αὐτοῦ· καὶ εὗρον τὴν ἁγίαν αὐτοῦ κάραν μεστὴν θείας εὐωδίας, ἄρας αὐτὴν καὶ εἰς θήκην βαλὼν ἀπέθηκα ἐν τῷ τέμπλῳ τῆς μονῆς.

73) 104β.— 74) 106α.— 75) 106α.

Τέλος.